

Motion till riksdagen 2024/25:811

av **Linus Lakso m.fl. (MP)**

Ett globalt nedrustningsavtal för utvinning av fossila bränslen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att på global nivå upprätta ett nedrustningsavtal för fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Frågan om ett globalt stopp för utvinning av fossila bränslen har länge drivits av civilsamhället och forskare världen över och nu har även ett flertal länder börjat formera sig för att driva frågan. IEA har fört fram behovet av ett stopp för exploatering av fossila bränslen i den så kallade Net Zero-rapporten¹.

Ett initiativ till ett globalt nedrustningsavtal för utvinning och produktion av fossila bränslen ("Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty") har tagits av en lång rad aktörer, organisationer och forskare världen över. Syftet med initiativet är att sätta stopp för prospektering av fossila bränslen, fasa ut pågående utvinning och produktion och öka takten i en rättvis omställning av alla samhällen och övergången till förnybar energi.

Tusentals forskare världen över, 100 Nobelpristagare och närmare 1 000 organisationer har skrivit under uppropet för ett sådant globalt nedrustningsavtal för fossila bränslen². Ett uppprop har gjorts undertecknat av parlamentariker världen över, med en mängd underskrifter³. Även enskilda städer som Sydney, Canberra, Barcelona, Los Angeles, Toronto och Vancouver ställer sig bakom uppropet⁴.

FN:s miljöorgan Unep med flera organisationer har visat i Production Gap Report att det finns ett enormt gap mellan planerna på utvinning av fossila bränslen och målet om

¹ <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>.

² <https://fossilfuel treaty.org/open-letter>.

³ <https://www.fossilfuel free future.org/>.

⁴ <https://campaign.fossilfuel treaty.org/cities>.

att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader – fossilindustrin planerar mer än dubbelt så stor produktion till 2030 än vad som är maximalt kompatibelt med 1,5-gradersmålet. Fossilindustrin har dessutom storskaliga planer på att expandera utvinningen av fossila bränslen, både i närtid och på sikt. Men om inte kol, olja och gas stannar i marken för gott stänger vi alla dörrar till att nå klimatmålen och går mot en katastrofal uppvärmning och extrema risker för världen.

Världssamfundet måste radikalt öka ansträngningarna för att hålla uppvärmningen till maximalt 1,5 grader i enlighet med Parisavtalet, den gräns som forskningen är enig om inte får passeras om inte ödesdigra klimatförändringar ska inträda. Ett stopp för ny exploatering och snabb utfasning av produktion av fossila bränslen är helt nödvändigt för att nå målet.

I den årliga rapporten om globala risker, från World Economic Forum, rankas klimatförändringen högst av olika hot mot mänskligheten. Konsekvenserna ses som lika allvarliga som kärnvapenkrig. Klimatförändringarna är ett faktum och händer här och nu.

Precis som för icke-spridning och nedrustning av kärnvapen är internationellt samarbete avgörande för att kunna upphöra med utvinningen av fossila bränslen. Det krävs förhandlingar och överenskommelser för att säkerställa en utfasning som är snabb nog och uppfattas som rimlig och rättvis bland parterna. Detta skulle utgöra ett nödvändigt komplement till Parisavtalet som endast fokuserar på utsläpp och inte alls hanterar frågan om fossil utvinning och produktion.

Sverige har som nation en lång historia av internationellt engagemang både i nedrustningsfrågor gällande kärnvapen och inom klimat- och miljöfrågor och har haft ett stort förtroende internationellt som skulle kunna återupprättas, och skulle därför vara mycket väl lämpat att driva frågan. Vi yrkar därför på att Sverige på global nivå ska verka för att upprätta ett icke-spridnings- och nedrustningsavtal för utvinning av fossila bränslen.

Linus Lakso (MP)

Katarina Luhr (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Elin Söderberg (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)